

8897. 2122:2

N° 5.

Kroonu õnn.

Kali kahes näitusēs.

Kirjutanud

J. A.

Tartus.

Trükitud H. Saakmanni kulu ja kirjadega.

1885.

2122

Kroonu Olli.

Itali kahes näitusel,

kirjutanud

J. A.

Tartus.

Trükitud H. Laakmann'i kulu ja kirjabega.

1885.

Дозволено цензурою. Дерптъ 26. Юля 1825 года.

(Зăрелтрійъ лубамата.)

2122

Reš seda tähti mängida jooksis, plab wäljaandja käest selš
luba küsima. „Adreš: Meelejahutaja“ toimetuse laudu.

N ä i t l e j a d.

Metsa Priidu, rikas päris peremees.

Elsa, tema tütar.

Jõepära Madis, rendi peremees.

Kadri, Jõepära perenaine.

Adu, nende poeg, Jõepära noor peremees.

Abram Andreiwiitsh Siff, lahti lastud soldat,
nimega Kroonu onu.

Wiin Ellerhein, külatädi.

Wälteind.

Wälteind. Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Wälteind. Wälteind.

Esimene näitus.

Mängimise toht: Jõepära talu esine.

1. Etendus.

Metsa Priidu ja Jõepära Aadu.

A a d u : (istub uste ees ja teeb reha) See reha saab minu armsale Elsale tehtud, see on minu nõuu. Ilusad walged pulgad panen ma talle sisse ja teen wanad Eesti kirjad peale, aga warre tahan ma talle hästi filedaks teha, weel filedamaks, kui mõisa opmanni lepp. Sest file piab ta olema, et Elsa filedad känd teda kandes mitte wiga ei saaks. Ja minu Elsal on känd ja sõrmed kui siid, need ei tohi mitte wiga saada. Ja kui nad weel minu tehtud reha warre läbi wiga saaksiwad, kuhu ma siis weel omad silmad kõlbaks panna!

Elsa ütles kohe: Kas see mõne Aadu on, kes mulle niisuguse reha warre tegi?! Ma ütlen, ma lasen niisuguse reha warre ennem oma piha peal puruks peksta, enne kui ma ta oma Elsa kätte annan. Minu Elsa ei ole mitte niisugune neiu, kes minu tööd ei tunneks. Ta silmitseb ja katsub kõik läbi, mis minu tehtud on. Näe, minewal nädalal oli tema all nurme peal minu adra juure seisma jäänud ja küsinud: Kelle ader see on? Siis oli sulane Hans talle ütelnud, et: see on Jõepera Aadu ader. Küll ta siis oli teda waatlenud ja katsunud ning wiimaks ütelnud weel ära minnes: Hea küll! — Jah, hea küll! Paks nüüd wana Priidu onu minu kohta ka ütleva: Hea küll! Külap mina mitu tuhat korda Elsa kohta ütles: Hea küll! — Kus seda hea-küll-sõna tarwis on, seal ei ütelda teda mitte kulla cest, aga kus teda tarwis ei ole, seal on teda kui sammalt.

Priidu (tuleb, tahab esite Aadust mööda minna. Aadu tõuseb ülesse ja teretab: Tere, tere, armas Metsa onu!) Tee lähed teie õuest

läbi, muidu ei oleks ma siit poolt tulnudki. Teie ehk arvate muidu, nagu oleks mul mõnda iseäralist asja olemas, teie mudasest õuest läbi käia.

Madu. Kudas meie nüüd, Metsa onu, seda võiksite arvata, et Sull mõnda iseäralist nõuu oleks, meie õuest läbi minna! Meil on see ju suureks auuks, kui Sa enast ka mõni tõrd siin pool näitad.

Priidu. Seda ma arvan. Muu ajate teie taga, aga selle järele ei waata teie sugugi, kuidas teie maja asjad ja wargid piawad korras seisma. Lähete ikka aast aastast waejemaks ja alatumaks.

Madu. Onu, ega see meie süü ei ole! Rent on kallis ja wiimised aastad olidwad ka waeled.

Priidu. Rent kallis, aastad waeled! Kes käsib wana Sõepära Madist poega koolitada ja raha wälja pilduda?! Kuhu niisugune kehwa mehe poeg oma koolitamisega ja ninatarkusega läheb? Hobusid wargile, muiale kuhugi!

Madu. Noh, Metsa onu pani oma

tütrefese Elsa ka kooli. Ega see ometi halb-
bus ei olnud.

Priidu. Oh sina ninatar! Kas
sina siis tahad seda sama olla, mis minu
Elsa on? Sumal, Issa Sumala Pojule,
kudas nüüd need Jõepära armetumakesed
ometi nina püsti tõstavad? Wai nemad
julgewad weel mind mu Elsaga oma wää-
rilisteks pidada! — Madu, tule seie! Ma
olen nagu ääri weeri mööda kuulnud, et
sina minu Elsat külas kiita ja rääkida, et
ta su meele pärast olla ja et sina selle cest
kolm jõmma wahet ilma jõmmata kunda lu-
banud, kui sa Elsaga kolm sõna rääkida
wõiksid ja nenda edasi. Kas seejugune jutt
on õige, Madu? Anna mulle wastust! Ma
nõuan seda tõsise meelega, et niisugused
narri jutud ühes juurtega saakswad küla-
inimeste seast wälja kistud ja sinu nina
lühendatud. Ütle nüüd, kas on need jutud
sinu oma tehtud!

Madu (häbelikult) Mis ma nüüd ütlen
wõi olen . . . Moniford saab mõndagi

räägitud, wõi nüüd Metša onu seda pahaks wõib panna. . . .

Priidu. Mina ei ole mitte sinu onu, kas sa mõistad! Ma olen Metša päris peremees ja selleks piad sa mind pidama ja nimetama! „Mõnikord saab mõndagi räägitud,“ kellele sa seda tohib ütelda! Kas sina noor ninatar! tohib minu Elsa oma „mõndagi“ rääkida. Elsa on auusa abielu rahwa laps ja koolitud ja tark ja ilus. . . .

Madu: Kus on ta küll. . . .

Priidu. Jah seda ta on, aga mitte sinu tarwis ega sinu „mõndagi rääkimise tarwis! Ma tean, juba, pois, sina luusid minu Elsa järele, nagu rebane. (Pahaselt) Ära tee wogat tui nägu! Sa oled kui üks tige waim, kes esite minu Elsa meele ärasegada püüab ja siis Elsa segatud meelte abil minu raha punga poole tüürib ja siis seda ära kääpada himustab ja siis ühes Elsaga ja raha pungaga ära wõerale maale põgeneb, Elsa tee peal ära näljutab ja raha wõeral maal äraraiskab. Waata niisugune

ja oled, jeda ma tean, sest sinu isa on niisama sugune, — ja käbi ei kukku kannust kaugele!

Madu. Kudas nüüd Metsa peremees võib ometi niisugusi jutte minu ja mu auusa isa kohta ajada. Ma tean isegi, et Elsa rikkas on, kudas ma siis, kui waele mehe poeg, ometi selle peale wõin mõelda, et Elsa Jõepära perenaiseks tuleb!

Priidu. Nagu ma sind ja sinu isa ei tunneks! Teie mõtlete ammugi selle peale, Aga ma ütlen: nii kaua, kui minu silmad weel lahti on, ei tohi sina oma jalga Metsa talule tua. Ma hurjutan sulle koerad peale ja wistan sulle kapse rauaga jalgu. Sest mu tütre õnn ja ilu ja mu warandus on ülemad, kui sina ühes oma ninatarkuse ja isaga. Kas mõistad? Nüüd mine ära tarre! Sealt tuleb mu Elsa heinamaalt, ma tahan talle ütelda, kes ja oled ja mis ja tahad ja mis ta niisuguse olemise ja tahtmise juures piab mõtlema (Madu ära). Niisugused noorte inimeste lapsikud tembud, üksteise kiitmised ja üks teisele kirja kirjutamised

ja nõnda edasi, ei kõlba mitte minu Elsale, kellel Jumal tänu iga sõrme otsas wiis kosi last on, wali aga wälja, kas jaks wõi muidu mõni suur herra, wõi mis sa ise tahad. (Elsa tuleb wilkatiga.)

Teine etendus.

Elsa. (kohkelt) Ime lugu, et minu hea isa Jõepära ukse ette seisma on jäenud! Kas nüüd lepitust teete Madisega, wõi mis nõuu sull on?

Priidu. See seismine siin on minu elu õnne kinnituseks.

Elsa. (ruttu) Kas Madu kõneles juba . . .

Priidu. (Wahaselt) Mis ta kõneles, sina üleannetu tüdruk! Sina minu furnu firstu nael! Kas ma sind selle pärast koolitasin ja olin, et sa nüüd ühele waele mehe pojale tahad mehele minna! Kas sull on veel Metsa Priidu weri soontes? Kui ta on, kus on siis minu rikkuse uhkus? Sa tead, sa oled minu laps ja sa piad uhke olema, nagu su isa! Meil on ju raha ja wara — ja mis on sull wiga selle peale uhke olla?!

Elsa. Mis sest uhkusest nüüd saab, armas isa . . . .

Priidu. Ole wait! Tule seie Elsa! (Wõtab Elsa kätt pidi kinni) Kuule laps! Ma juba nuusutan, kudas see asi on! Kas Jõepära Madu on sind juba meelitamas käinud? Kas ta on sulle kirja saatnud ja niisuguseid lori laulukesi teinud ja su pead pööрма hakkanud, et sind selle waeße Jõepära talu pärisorja wääriliseks perenaiseks teha? Kas on nii? Ütle wälja!

Elsa (põigeldes). Mis sa siis sest nüüd nii pärid! Lase olla peale, wõi mina siis mõni laps olen, käisin juba minewa aasta leeris ära . . . .

Priidu. Wai nii, wai nii! Wai nii, minu Elsekene! Nii moodi kamanad sina minu selja taga Jõepära Maduga. Kas sull häbi ei ole! Ma ütlen sulle, sa teutad mu nime! Sa sõlud mu suurt raha punga jalgadega! Ma ütlen sulle: Wau maa fisse! Lange maha!

Elsa. Aga, armas isa, mis sa nüüd nii pahandad! Sa oled ju ikka hea isa ol-

nud. Täna näen ma sind esimest korda nii kurja olema. Saa nüüd jälle heaks, ja ole endine wana hea isa!

Priidu. Mina tean, mis ma olen ja kes ma olen ja mis mina teen! Seda ma sulle ütlen, Elsa, et sa selle Jõepära Abdu rahule jätab! Niisugune mees ei tee mulle muud kui häbi, ja häwitab mu auu ja raha ja wara ära. Kui sa mu sõna mitte ei kuule, siis langed sa mu isaliku põlgduse alla. Su päranduse annan ma waestele ja santidelle ja kas minu pärast wõi joodikutele ja siis müün ma oma Metsa päris koha ära ja lähen ise ära Saaremaale elama. Ela ja ole siis! Loe siis Abdu lori laulusi ja orja teist meest waesuses ja wiletsuses ja häbis ja põlgduses, kuna sa nüüd esimene neiu meie külas oled. Jah, kui sa siis küsid: kes tegi? Üteldakse: Jse tegi! Waat nii, Elsa! Wahi nüüd seda Jõepära wiletsat talu siin, kui sa tahad. Aga pia meeles, mis ma sulle ütlesin! Ma wõin weel homme päew oma sõna tõeks teha. (Läheb.)

Elsa. Isa, oota nüüd veel natukeneagi
 ... ..

Priidu. Küll Jõepära Aadu sind
 ootab. (ära.)

3. Etendus.

Elsa. Pärast Abram.

Elsa. „Küll Jõepära Aadu sind ootab!“
 Kui ja seda oleks heast südamest ütelnud,
 armas isa, siis ei oleks ma ka mitte palu-
 nud: Isa, oota nüüd veel natukene! Oh
 sina raha ja wara, sina päris talu koht ja
 uhkus, kas teie ei oleks mitte wõinud minu
 oma sülle tukkuda! Ma ei oleks neist oma
 isale mitte sõnagagi kiidelnud, oleks ütlenud:
 Mis minu oma, isa, see on ka sinu oma,
 ja mis minu oma, see on ka Aadu oma.
 Jah, kui see nii oleks, et see minu teha ja
 minu jätta oleks, siis mõistaks ma Aadu
 laulu peale ka oma laulu teha, kui ta ütleb:

Sull olen end annud

Suu südamega &c.

Üksi Aadu on mu armastus ja ilma
 temata ei maksa mulle Metsa rikkus ja isa

uhkus midagi. Nadu ütles alles heile õhtu, ta ei jätta mind, kui ma ka Soomemaal ehk ilma otsas elaksin. Ja mina ütlen ka omalt poolt: Sind ma ka ei jätta, Nadu, kui ma ka Metsa wara ja rikkuse piaksin kautama. Ma teeks ennem Jõepäral orjana tööd ja oleksin Nadu perenaine enne kui ma Metsal külluses ja kurbduses elaksin. Ma tahan paluda ja paastuda, et mu tahtmine täide läheks ja ühe neiu palwet ei jäta taewa Isa mitte täitmata. Küll Nadu ka omalt poolt teeb, mis ta mõistab ja ma tean, ta armastab mind. Seda ütles ta, kui ta mulle selle kuld preesi Jaani päewa õhtul kinkis. Piaks ometi üks hea waim tulema, kes mulle ja Nadule abiks heidab. Tasumata ei piaks tema töö mitte jäema!

A b r a m. (tuleb liikumatus) Ah, a, mojaa miilaja Elsa Priidowna! Strastui, trastu, doobraja mojaa goluubushka! Kudas käsi käib, Metsa lillekene, maasikmarjakene? Ah? Kas ja ei tunne mind, kroonu meest Abram Andreiwitschi Sikku?

E l s a. Tere tere, kroonu onu! tunnen

küll, aga mull ei ole sugugi lusti täna naljata.

Abram (mõtab Elsa kätte) Dai rutshku! Ega mina nii sugune mees ei ole, kes Elsa saladusi teada tahab. Aga siin südames on wiist mõni ilus ja sirge ja noor pois, kes Elsa neiu südamele walu teeb! Tean küll! Mull oli ise Türgimaal Aradatwaania linnas seefama lugu. Snaju, snaju!

Elsa. Onu, ära heida nalja, mull ei ole kedagi noort ega wana meest südames!

Abram. Ei, ei Elsushenka, meie kroomu mehed teame seda lugu wäga heaste. Meie järele on mitmed neid igatsenud ja ohkanud, nagu wiimategi weel Pariisi maal Gorodowi linnas, kus üks suurt sugu preili Abram Andreiwitshi omale meheks soowis, aga Abram Andreiwitsh ütles: Netu! — Ehk on mõni ilus pois Elsale ka „netu“ ütelnud? Ah? Kas ei? wõi ja? Goworii golubushka!

Elsa. Mis sa mind nüüd ikka jälle mõnitad, onu! Ei ole mull kellegi „netuga“ tegemist.

A b r a m. Ei ole „netuga“ tegemist! Wõi on siis sull wast sellega tegemist, kus ilus pois sitleb: Tulen küll sulle kaasakehete, Elsakene, kanapojakene. Ah? Mis see on? (näitab Elsale kirja). Tshhto takoje? Ah, a, see on pisma, mis on sinu keeli kiri!

Elja. Näita onu! (mõtab kirja). — See on ju Madu kiri.

A b r a m. Madu kiri jah!

Elja (lueb, Abram püüab siise wadata). Mis ja nüüd jälle minust piinab, onu! Ma lähen parem ära! (ära).

A b r a m. Prashtishai, prashai! Mine peale! Tean juba, mis Metsa Elsel ja Jõepära Madul wiga on.

4. Etendus.

A b r a m Andreiwitsch.

Ah, ah, ah, aaaaa! Snaju, snaju! Mull on ka hea meel, kui ma aidata wõin. Elja on hea laps ehk wana Metsa Priidu küll nii tore ja uhke on, et ta seie maani weel Abram Andreiwitschi peale waatanudgi

'pole. Tall pole ka kroonu mehega midagi tegemist olnud. Kui ta mind ütsford piaks tundma õppima, siis ta ka näeks, mis mees ma olen. Kes tundis Abram Andrei-witshi Türgi sõas? Aga waata, mis Andrei-witsh tegi ja lubas tema nimi tuttavaks jai. Olime Plewna linna all lahingis ja kuulid hulusiwad kui böökulid, aga Andrei-witsh oli ikka esimeste meeste seas. Üks lord olin ma just eesotsas ja kindral küsis kap-rali läest: „Kes mees seal ees otsas on?“ Kapral wastas: „See mees on Abram Andrei-witsh!“ Kindral ütles: „horoshoo!“ Ja mina paugutasin edasi. Seal tuli siis üks Türg-lane, kellel oli suur punase otsaga nina peas. Ja kapral karjus: „Abram Andrei-witsh anna särü!“ Ja Abram Andrei-witsh andis ka nii moodi särü, et Türglase punane nina kui ubin peast metsa lendas. Jälle küsis kindral: „Kes see lastja mees oli?“ Kapral wastas jälle: „See on Abram Andrei-witsh!“ Ja kindral ütles: „horoshoo!“ — Nüüd wõttime meie Osman pasha wangi ja mina olin see mees, kes Osmanile Gesti teeli ütles: „Kindrali

herra, nüüd läheme ära Wenemaale pogrissi!"
 — Osman ütles: "Ära mind trötsi!"
 Mina aga vastu: "Ära räägi enam, ma olen Abram Andreiwitsh." Ja kindral jäi wait. Waat siis kutsuti mind oma kindrali ette. See küsis: "Kes sa oled?" Ma ütelsin: "Abram Andreiwitsh, Washe Woissokorodie!"
 Ja kindral ütles: Horoshoo! Ja pani mulle raha rinda. — Wat nii sai minu nimi Türgimaal tuttawaks. Ja ma ütlen: Metsa Priidu, sa piad mind ka kord tunda saama ja see aeg ei ole enam kaugel. Siis saab mulle Elsa see eest ka raha — tasku pakkuma, aga Abram Andreiwitsh ütleb: "Netu! bengi ne hatshuu!" Kas, dwa, tri (teeb soldati harjutusi ja jäeb siis kui tulp seisma).

5. Etendus.

A b r a m ja K a d r i (tuleb tuast.)

K a d r i. Mis sõda see kroonu onu siin piab. Päris ütsti päinis? Dere ka!

A b r a m. Strastui hasaika! Tuli mulle siin oma endine waper tegu Türgi sõast meelde

ja sõamees on siis ikka nagu sõas, kui ta oma wägewaid tükkisi meelde tuletab. Oh sina helbene päewa walgekene, Kadri, kui sina jeda oleks näinud, kudas mina Türgimaal Sakermündi linna juures Türgi soldatile järel plagasin, kui ta meie lipu ära oli näppanud. Ma karjusin just Eesti keeli: „Kus ja kuriwaim meie lipuga lähed! Lipp seie! Ma su naha nüllin!“ Siis wisas waenekene enne püsti maha, siis pudenes shapka maha, siis wiskas ta oma suure püss-nua maha ja wiimaks wiskas weel lipu maha. Ma karjusin talle weel järele: „Hoia sa end, sina durak, kui ma su Konstantinopoli linnas kätte saan!“ Wõtsin siis lipu, tulin tagasi ja kindral ütles: „Horoshoo, Abram Andreiwitsh!“ Wot tebe ras! Jälle raha rinnas! Wat niisugune mees olen mina, Kadri!

Kadri. Ära kõnele niisuguseid jutte, mulle tuleb wärin peale!”

Abram. Sedap ma arwan ka! Aga mina olen see mees, kellel niisugused tembud selged on, mis naised wärisema panewad. Aga ma armastan sellegi pärast naisti

ja taitsen neib, sest nad on õrnem sugu ja
 sõamehe kohus on neib taitsa. Türgimaal
 ütlesiwad küll ka mõned üle annetumad:
 „Andreiwitsh, lase selle Türgi naise peale
 märki!“ Aga mina wastasin: „Netu, ta
 on õrnem sugu!“

Kadri. Hea nüüd küll, kroonu onu!
 Sina oled mitmed maad läbi käinud ja mitu
 keelt suus — seleta mulle nüüd ka ära,
 mis minu Madul wiga on!

Abram. Sumal Issa Sumala Pojute!
 Ära juttu wälja tee! Ega Madu ometi haige
 ei ole?!

Kadri. Mis sa nüüd Sumala nime
 sellepärast suhu wõtab! Haigus ei ole mitte
 suur, aga Madu wõib meelest segaseks jääda.

Abram. Wot tebe ras! Wõib mee-
 lest segaseks! Seleta mulle see haigus ära!
 Kui wõin, siis aitan. Kudas see haigus on?

Kadri. Kudas ta on? Näe, Madu
 käib peale ümber nagu lollike, nutab sage-
 daste ja ohkab ja kirjutab kirju, kisub jälle
 tatti ja ütleb wahete wahete: „Issa, lepi nüüd
 ometi Metsa Priiduga ära! Ostame Jõe-

pära koha ära!" Ei söö teine enam palju, ütleb südame walutawat.

Abram. Kas ta ka mõnikord Metsa talu poole waatab?

Kadri. Kes seda nüüd tähele pannud! Ta ikka räägib küll sagedast niisugusi jutte, nagu oleks talle Metsa rahwas suureb head inimesed ja nende mets palju ilusam, kui meie kaasid.

Abram. Kas ta siis ka mõnest noorest neiuist räägib, nagu oleks see tema meele järele ja nõnda edasi?

Kadri. (Pool naerus.) Mis ja nüüd jälle seda nalja ajad!

Abram. Ei ole nalja sõber ma. Aga kas ta Metsa Elsa järele ka mõni kord ei küsi wõi nii? Kas ta ka mõnda weikest pismakest Elsale ei kirjuta?

Kadri. Kes seda nüüd teab! Ei ole küsinud ja Metsa Priiduga ei wõi ja niisugusest asjast rääkida. Ta ei tea enam, mis ta omas uhkuses teeb wõi on. Teutab meie wana Madist ja meid, kus ta aga saab. Ja meie Madis on selle üle ka nii

pahane, et ta Priidule mõnikord koerad peale
 ässitab, kui ta end näitab.

Abram. So, so! Wäga totri! Müüd
 ma tean juba, kuidas ma Nadut arstima
 pian. Ja ma tahan ta ka ära arstida.
 Siin pole muud wiga, kui et ta on ära
 nõutud ja selle nõia piame meie kätte saama,
 ja see nõid piab teile pärast üheks armsaks
 inimeseks saama ja teie saate minuga rahul
 olema. Niisuguse tüki tegin ma kord juba
 Mahorka linnas ära, kus mu nimi kohe
 kuuljaks sai.

Kadri. Kui ja müüd oled niisugune
 tohter, siis katsume meie omalt poolt ka kõik
 ära teha, et ja auusaste selle cest tasutud saad.

Abram. Harashoo! totri! Teen oma
 teie ära. Küll ma siis isegi ütlen, mis teil
 mulle maksta tuleb.

Kadri. Tee ära jah! Waata sealt
 meie Nadu isegi seie poole tuleb (ära).

Abram. Harashoo, Harashoo!

6. Etendus.

Abram. Adu.

Abram. (Abule wastu minnes). Stras-
tui, brat! Tule seie poole ja lähemale ja
minu kõrwa ja juure ja manu! Niimoodi,
jah! Näägi mulle nüüd oma südame walu
ära! Wõi jäta rääkimata! Ma tean ise
juba kõik ja Elsa, see teab ka. Aga ma
ütlen sulle, Adu pojake, see Elsa on üks
peenike, hea, ilus, armas, lahke, kallid ja
pehme lapsuke, ta on dobraja, horooshenkaja,
gut ja gants gut! Olet's ma weel noorem
olema, ma meelitas ta ära eneselle; aga
nüüd olen juba onu wanaduses; noored tütar-
lapsed ei pane mind tähelegi. Olgu peale,
minul on mitmed tunded suus ja ma olen
mitmed maad ja kuningriigid läbi käinud
ja würostidega ja kindralitega ühes lauas
sõõnud. Ning see on mu troost mu onu
põlwes.

Adu. Jah, onu, sinul on troosti
küllalt, aga minul?

Abram. Noh, pojale, kui troosti puutub, küll onu annab.

Madu. Kui onu võiks anda?

Abram. Miks ei? Aga sinu troost on Elsa. Sa arwab, et ma sulle seda troosti ei või anda? Või mis? Või kas? Võis ei?

Madu. Ei tea onu, kas sa võid?

Abram. Miks ei? Ma tahan siin niisamasugune tükk ära mängida, kui Türgimaal Rooma linnas.

Madu. Kas Rooma linn Türgimaal on?

Abram. Kus siis? Kas sa minust tahad tarkem olla?

Madu. Mina arwan: Rooma linn on ikka Italias.

Abram. Ah, mis Italias! See Room, kellest mina räägin, on Türgis ja mina olen ta läbi uurinud.

Madu. Olgu peale! Räägi aga tõbsti lugu ära!

Abram. Nii jah! No hea küll, meie poolt oli nüüd Rooma linnas. . . .

Abdu. Ei, ei Rooma linnas!

Abram. (tõgeleb). Ei Rooma linnas, ei, ei mis ta nüüd oli taas — Rooma linnas.

Abdu. Rooma linnas ikka!

Abram. Nii jah, Rooma linnas. Seal oli nüüd üks suurt sugu preili. Ta oli keha ümber nii peenike, nagu minu käewarss, nii peenike, et meie — wõi minu soldatid — ikka ütlesime: Ei tea, kas sell piaks ka hinge sees olema? Noh, hea küll, meie kapral Peter Wedrowitsh himustas seda preilit omale prouaks, aga ei teadnud, kudas teda kätte saada. Siis ütles teine minule: „Armas Abram Andreiwitsh, anna nõuu!“ Mina ka hakkas nõuu uurima ja lähen siis kord sellele peenikesele preilile wastu. See preili nähti ka meie kaprali armastama, sest ta käis ikka päewas paar korda meie kaprali korterist mööda. Noh mina lähen nüüd temale lausa wastu ja teretan Türgi keeli: „Salem aleikum!“ Tema wastu: „Strastui, Abram Andreiwitsh! Kudaa wõi idjootje?“ Noh, mina põletasin nii Benefeele wastu, et lasse aga olla.

Ja kui ma oma asja talle ära seletasin ja
 jagedaste Peter Wedrowitshi nime nimetasin,
 siis punastas ta ikka wahete wahel ära ja
 wiimati oli näha, et tahtis ära Benemaale
 tulla. Ma andsin asja kapralile teada ja
 näe! Rihlused ja pulmad oliwad pea käes
 ja Wedrowitsh tänas mind, kui mõnda suurt
 meest, ja pärast andis mulle noor proua,
 selle nimi nüüd oli Sulamit Wedrowitsh,
 wäga tihti wodka ja põske pistetawat nii,
 et mina kui parun elasin. Waat nii Abu!
 Ja Elsa ja sinu wahel tahan ma asjad ka
 lorda ajada, nii et kõik maailma inimesed
 ütlewad: „Seda on Abram Andreiwitsh
 teinud!“

Abu. Jah, kui sa seda jõuaks teha,
 siis ma kuulutaks ja kiidaks ilma inimeste
 ees: „Seda on tõeste Abram Andreiwitsh
 teinud!“

Abram. Küll toimetan! Aga, Abu,
 sa piad kõik minu teha jätma, muidu ei saa
 minu mõistuse ja kavaluse raiskamisest midagi
 välja tulema. Kas lubad seda? Anna käsi
 selle peale!

Abu. Olgu! Siin mu käsi on! Ma annan kõik woli sinu kätte.

Abram. Waata, wana Madis tuleb! Mine nüüd eest ära! (Abu ära).

7. Etendus.

Abram. Madis.

Abram. Noh, kudas siis! Madis ise! Strastui, brat! Kudas käbarad käiwad? Jäin seie teie talu õue peale seisma, waatan wana tuttawat kohta ja saan nüüd wiimaks wana sõbra Madisega enne surma ka weel kokku.

Madis. Tere, tere wana sõber! Rõõmustan väga, et find ka weel enne surma näha saan! Kudas sa siis nüüd ometi seie said? Räägiti ikka, et sa Türgi maal olla surma saanud ja wana Metsa Priidu ütles weel, keegi Abram olla kelmuse eest wiis korda läbi lipu aetud ja siis ära Siberisse saadetud. Aga waata, Priidu on jälle paha jutu wälja ajanud, nagu ta seda ikka teha armastab.

Abram. (Wihafelt). See on üks wäga paha jutt ja auu ja kroonu mehe teutamine. Kes on see Priidu, et ta tohib minu auusa nime külge oma sõrme pista. Waata, siin piss rida rahasid, mis mul rinnas on, — kas need on kelmuse või wahwuse eest saadud? Nii sugune turas, see Priidu. Ma ütlen sulle, Madis, mu nimi on terve Türgimaa wärisema pannud. (Aegamööda) Ja sina, Priidu, sina Metsa Priidu, piad ka kord seda aega ära nägema, kus Abram Andrei-witsh sulle pussi ja wingerpussi hakkab mängima, oota aga, brat Priidu!

Madis. Ära ähwarda, wend, ilma aegu! Sina ei jõua talle midagi teha. Tema raha ja rikkus paneb sinu suu kõigil pool finni ja tema oma suu on kui piirituse tuli — see põletab su filmad peast ära.

Abram. Oho, brat Madis! Ära sa mind jelles tükis usu! Küll mul on ka keel ja meel. Mul on Wenekael suus — ja sellega lähen ma kunni Sinatisse, kui tarwis. Kui Priidu mind laimab, siis laimab ta seega

ta üht kroonu meest. Ja selle eest piab tema natuke pinnitub saama. Küll sa näed!

Ma dis. Noh, eks saame näha!

Abram. Ja see nägeminne peab hirmus olema, seda ütles Abram Andreiwitsh, endine 45ma Krasnojarski polgu underwits, kes praegu siin seisab. Waata, brat, Türgimaal, Tirilisti linnas ütles mulle üks Türgi parun: „Abram Andreiwitsh on tural!“

Ma ütlesin: „Nimeta seda sõna weel üks kord!“ Mehikene lohtus ära, läks walgeks, kui kase toht. Aga sellegi pärast tahtis ta näidata, et ta nagu uhke mees kedagit ei

karda ja ütles wärisewa healega: „Abram Andreiwitsh on tural!“ Mina ütlesin oma soldatile: „Iwan Tarinowitsh, tule seie!“ —

Parun läks walgemaks. Ma ütlesin: „Sa oled üht Wenemeeft teutanud, kellel palju rista ja rahasid rinnas on ja ära panne nüüd pahaks, et ma sind selle eest karistan.

Lähme polkowniku ette. Ma ütlen, sinu pea saab täna ümber käima!“ Noh, siis hahtas waene mehikene wärisema, kui haawa leht ja palus andeks, wöttis minu põlwe

ümbert kinni ja pakkus mulle raha. Aga
 mina kätkestasin: „Maltshii, turetski tsheloweet,
 see tähendab meie keeli: Pia suu, sina Türgi
 mõrrake! Kas ja tead ka, et ma seesama
 Abram Andreiwitsh olen, kes Osman pasha
 wangi wõttis ja Plewna linna wärisima
 pani!“ Nii pea kui ta seda kuulis, jäi waene
 mehike korraga keeletumaks. Mina arvasin,
 et ta kavalust teeb ja andsin talle ühe tä-
 mara wastu nägemist. Aga mis tumm, see
 tumm: — näitab ikka käge oma südame
 peale ja jälle minu rahade peale — ning
 ma sain nüüd ta tumma keelest aru, mis
 wist nenda oli: „Suur armis underwits, —
 mul on niisamuti inimese süda sees, nagu
 sullgi ja sull on palju auu tähta rinnas,
 heida selle pärast ki mu peale armu!“ — Noh,
 mis ma tast siis weel piinasin! Ütle sin oma
 soldatile: „Iwan Torinowitsh, laseme ta
 minna!“ Waat nii! Paljalt minu ähwar-
 damise ees sai Türgi parun, kelle nimi oli
 Ali Kadman Pasha, tummaks. Mis saab
 siis weel Priidust, kui ma tema rumalusega
 tõrelema ja sõitlema hakkas. Aga ma seda

ei tee! Ma tahan aga teha oma frutskibega ja kuntskõpidega natuke wintsutada!

Ma dis. Mull tuleb juba hirm peale selle tõutamise juures, mis saab weel siis saama, kui kohus ütleb: Jõe pära Madis, kas ja mitte nõuu ei annud, et ta Priibut pinniks? Mis ma siis ütlen?

Abram. (naerdes) Ma näen ära, ja pole Türgimaad näinud! Sa kardad! Ega ma siis ometi seabuse wastu teha ei pinni. Ma pinnin teha nii, et kui ta selle pärast kohtusse läheb, siis hakkawad kohtu saaksad juure healega naerma ja põrutawad Priibule wastu: „Jdi wonn! see on: Kasi wälja!“

Madis. Ah, so, so! Wõi mina niisuguseid asju tunnen! Aga, wana sõber! Mull on sulle weel üks asi ära rääkida.

Abram. (lahkeste) No muidugi Madis! Ma rõõmustan selle üle, et sa mind usaldad; ja sinu kahjuks ei pia see mitte olema. Too mulle enne kapaga taari, joogi jänuti kub peale. (Madis läheb tuppa). Juba näen, et wana Madis Madu ja Elsa pärast purjed üles tõinab ja minu sadamasse sõuda

tahab. Tule peale, wana sõber, seda parem
mull Priiduga mängida. (Ähwardates). Ja
wana Priidu, sa saad nägema, mis see sõna
„kelmus“ ja „wiis korda läbi lipu ajamine“
sulle maksma tuleb ja kellele sa „Siber“
ütlesid! Dot, oot!

Madis. (Tuleb suure taari nõuuga). Tõin
õige piima wana kroonu mehele! Taar ritub
kõhu ära ja sulle, Abram, annan ma hea
meelega, mis mull aga on.

A b r a m. Spasfibo, Madis! (Joob).
Päris hea piim. Ma rõõmustan, et sa
minuga nii auusal wiisil ümber käib. (Joob)
Türgimaal toodi mulle küll sagedaste hirmu
pärast piima, (joob) aga sina tood armu
pärast (joob). Noh, räägi siis mulle nüüd
oma asi südame pealt ära! Ma panen kapa
seniks maha (paneb kapa maha).

Madis. Ei, ei! Lase ma hoian kapa oma
käes, kui sull jälle jänu peale tuleb, siis wõta!

A b r a m. Spasfibo, spasfibo, Madis!

Madis. Ja, waata, Abram! See asi
on nii kirju, et paneb minu pea ümber
käima. Mina olen Priiduga, mis belbud

— weriwaenlane, sest ta teutab mind laisaks ja kõlwatumaks ja mina seda ei ole. Minu poega Aadut pillab ta igal pool, nimetab teda hobuse wargaks ja nenda edasi. Noh, mis ma teen? Olen tahtnud kohtusse kaewata. Urwan jälle: Ta wõiks mind pärast teist kirku teed sõimama hakata; mis niisugune hoolib!

Abram. Dige jah, Madis, ei maksa!

Madis. Nüüd ei sa meie mõlemad sugugi enam toime. Kus meie kofku juhtume, seal on nägelemine ja jägelemine lahti. — Olgu nüüd sellega kudas on, aga üks hull asi on weel ees.

Abram. (Wõtab kapa) Nüüd tuleb wist wiimne ots.

Madis. Minu poeg Aadu, nagu ma näen, armastab Priidu tütart Elsat . . . .

Abram. Ah, aa — aaaaa! Wai nii! Wäga hea!

Madis. Minul ei oleks selle wastu midagi, Elsa on, mis ütelda, hea ja lahke tütarlaps.

Abram. Nagu piim ja koor (rüütab) totshno tak! (= just nii).

Madis. Nii jah! Ja Madu näitse temaga juba ühes toonis olema. Waata seda kirja siin, mis Metsa Elsa käest meie Madule tuli. Ma ei oska ise lugeda — aga Madu kätte ma seda sedelit ka ei annaks.

Abram. Näita seie! Wõta seniks kapp oma hoiu alla! (Lueb) Ahm! hmmm! Ja, hm, hm, hm, hm, hmmm! Ja, hmm, hmm! Ja, hmm! hmm! hm! So, nii! Totshno ta! Wäga hea! Kirjal ei ole midagi paha sees. Jäta ta minu kätte. Ma ütlen sulle, mull on teda tarwis! Aga turjaste ma teda ei pruugi!

Madis. Wõta siis peale! Ja siis Abram ole mulle nüüd nõuuks: Mina ei taha mitte, et Madu Elsa omale naiseks wõtab. Kui ka Elsa armas laps on, siiski, ta on mu weriwaenlase tütar. Ja mis laste õnn see on kui laste wanemad wihas ja waeuus elawad!

Abram. Kas teie wahel lepitust ei wõiks saada?

Madis. (tõsiselt) Ei saa mitte! Ei pia ka saama!

Abram. Hea küll! Kudas ma find
siis wõin aidata?

Madis. Jäe üheks pooleks aastaks
minu juure elama ja wõta mu poeg oma walit-
suse alla. Pane tähele, et ta Elsaga enam
kõtku ei puutu ja siis katsume talle mõni
muu neiu naiseks sobitada. Mull on ta
därast küll hale meel, ta näikse Elsat wäga
armastama, — aga mis ei wõi sündida,
see ei wõi sündida. Seda teate teie kroonu
mehed kõige paremine!

Abram. Totshno tak! Snaju, snaju!
Harasho, snaju! Too mulle midagi seie pima
juure ka weel; kõht näpistab; siis leime koha
hea nõuu kätte!

Madis. Muidugi, muidugi! Sa tead,
et ma sulle midagi ei keela, ja iseäranis
weel nüüd, kus mu armsa poja Madu elu-
õnn sinu wabritseda on (ära).

Abram. (naeratab ja rüüpab enne) Kõht
on ka pagana päralt tühi. Üks kõik; tot-
shno tak! Aga ajad on just minu meele
järele! Sõber Madis, meie saame korda ja
wiimaks ütleb mulle pinnitud Priidu: „Sõber

Abram, ma näen ja oled Türgimaal olnud. Sinuga ei maksja eitlemine ega hooplemine. Jah, totshno tak!

Ma d i s. (Tuleb, milleks saia kaff täes) Ei kõlwanud sulle musta leiba tuua. Siin on natuke linna saia, sinule ma ikka annan kõik ära; ja oled mu parent sõber.

Abram. (Sööb ja joob plima) Totshno tak! Sõprus on kallim, kui kuld ja armsam, kui magus wiin. (Sööb edasi).

Ma d i s. Kudas ja siis mu nõuust nüüd arwad?

A b r a m. (Sööb edasi.)

Madis. Kas ja jäed täna juba seie?

Abram. (Mõtutab peaga ja sööb edasi).

Madis, Siis on hea küll! Kui ja nüüd oma ametit algad, siis katsu ka Elsale ära seletada, et sest armastuse kraamist tema ja Madu wahel ometi midagi ei saa.

Abram. Totshno tak! Pia kinni ma rüüpan selle wiimse tilga weel ära. Mis ta ilma aegu kapa sisse jäeb, läheb hapuks.

(Rüüpab ja joob kõik ära). Spassibo, Madis!
Säh kapp ja pane tähele!

Madis. Pia, pia, Abram! Ma toon enne weel midagi. (Joofseb tuppa, ruttu wälja).

Abram. Saame näha, mis sealt siis tuleb.

Madis. (Pubelliga). Pikk tee teil täna ära käidud. Ehk katsute juu täie rohtu ära?

Abram. (Iustakult) Spassibo, spassibo, moi starõi drug! Mina teda küll palju ei pruugi, aga olgu natuke katsutud. Ma näen jesi ju sinu sõprust minu wastu (Rüüpab mitu lorda järjestiku). Waata, Maadis (rüüpab) see asi on nii! Sull on õige mõte! Anna kõik see wärk minu toimetada, ja küll sa näed, kuda mina sinu ja sinu Kadri ja sinu Madu ja jällegi Metsa Priidu ja Elsa meele heaks teen ja tüli kantan, ja Madule ühe naise sobitan, kellega sina kui inglisa rahul oled. Rumeenia maal Josseli linnas tegin ma ühe rikka Juudi tütreaga ja tema peiuga ühe imelikku tembu ära. Seal õppisin ma ühe ainsa kuuga juudiks. Sa kui ma juba Juutidega mängida oskan, mis

mul siis weel wiga ühe Metsa Priidukesega
mängida, kes ei ole Juut ega ole ka Türgi-
maad näinud! Badashdii toljko, brat Priidu!
Ja tebja proutshuu, tõi bolwan, takoi tolstoi
gluupõi medewjedtshik! Propastij! Aga seda
ma sulle ütlen, Madis, et sa ennast nüüd
enam minu wärgi ja plaani jekka ei sega!
Kas sa lubad seda teha?

Madis. Luban jah! Kümme korda
luban. Sa pian ka sõna!

Abram. Harashoo! Totshno tak! Sii
hakkab tänase päewaga minu tallitus js
seadmine peale. Aga enne tahan ma weea
mõni tund puhata.

Madis. Puhka, sõber! Wõta omale
kõige pehmem woodi meie talus ja küsi süüa
ja juua, mis aga süda himustab!

Abram. Hea küll! Lase ma rüüpan
selle tilgakese siit pudeli põhjast ära! Mis ta
sinna ilmaaegu jäeb! Läheb wiimati hapuks!
(Joob pudeli tühjaks.) Spassibo, Wedor Wedro-
witsh! Nüüd lähen ära tua poole (läheb) Pia,
pia! Ma wiin kapa ja pudeli ka ära. Mis
nad siin ilma aegu kuuwawad (ära.)

8. Etendus.

Madis. Pärast Priidu.

Madis. Dota nüüd, wana Priidu! Kui sa oma nahka nüüd mitte turule ei wii, siis ma ei joo mitte üht tilka taari enam! Ja seda pussi ja wingerpussi soowisin ma sulle juba ammugi, mis sa nüüd kroonu onu käest saad! Sina oled mind ja minu Madut ja Kadrit laimanud ja sõimanud ja oma rikkust ja uhkust maailmale kuulutanud. Küll niisuguste hooplejate nina ka mõnikord lühendatud saab! Ja kroonu onu on see mees, kes sulle näitab, mis sinust saab. Ja kuda ta seda soldatit Abram Andreiwitshi weel on teutanud! Seda ma ei julge rääkidagi. Kes teab, kas ta teda piaks weel ära tundma! Ta ei waatanud enne seda omas uhkuses Abrami pealegi. Dota aga, wana Priidu! (lohkudes) Aha, sealt ta ise tuleb! Saab näha, kas ta meie õuest läbi ka läheb! Tuleb! Tuleb! Ma lähen eest ära! Wõi miks ma ära lähen, kas ma teda kardan, või mis? Iseäranis

weel nüüd, kus mull advokat kodus on? Ei, seda ei ole! Jään seisma. (Teeb ukse ees tegemist, ei pane Priidu tähelegi.)

Priidu. Tulen weel siit kord mööda, ei tea mis see tähendab, kas head või paha! Ah, a, wana Jõepära sarw koperdab ukse ees. Ma annaks talle jalaga wopsu selga. Aga mis ma sest saan, kui ma niisugusele puu paljale inimesele haiget teen, ta ei jõua omale 3me kopikugi eest rohtu osta, — niisugune pool santi! Mis sa siis seal koperdad, Jõepära poolsanti ja wõlarott?

Madis. Nii pea kui sa mind näed, siis on sull jälle wanad laimu ja teutuse sõnad suus. Kas sa ei mõista teiste inimeste wiisi teretada ja siis oma teed minna? Kellele sinu lorisemist siin tarwis on? Kas sa mu wõlga makjad? Kas ma olen sulle midagi wõlga? Sumal hoidku mind selle eest!

Priidu. Ära mögise midagi, wana Madis! Mull oli juba ammugi nõuu, sind kāsile wõtta, aga ma ei tahtnud sinuga tegemist teha. Pärast sa ehk kiitled jälle: „Metsa Priidu otsib minuga sõbrust teha!“ Ei, ei

ſeda ei pia keegi minuſt arwama, weel wähem ſina ühes oma lagunud talu loſſiga. Aga et ſa muſ nüüd juſt risti tee peal ees oled, ſellepärast tahan ennast ka halwaks teha ja ſinuga tõrelda.

Madis. Priidu, kui ſa mitte teiſite ei räägi, ſiis kutsun ma oma karja Muri ja ajan ſind omaſt õueſt koeraga minema!

Priidu. Ära nüüd hoopſe! Ma lõõn ſu Muri teibaga maha ja hoia ſiis weel oma enefe naht terweks!

Madis. Katsu nüüd, kus muſ lõõja! Wiisrajaſas!

Priidu. Kuule, Madis! Ära tee minu ſüdan tõiſ, muidu wõib weel ſuur õnnetus ära ſündida!

Madis. Räägi ſiis, mis ſa ſiin otſid! Ära wiida ilma aegu minu kallist aega! Mina ei ole harinenud, ſinu wiiji tööpäewal püha päewa pidama.

Priidu. Madis!

Madis. Jah!

Priidu. Küla rahwas mögiſewad juba

ammu, et su Madu minu Elsa järelle keelt niipjata ja teda teiste ees teutada.

Madis. Priidu, minu poeg ei teuta kedagi inimest, — sinu ütetus on wale ja minu Madu teutas!

Priidu. Sinu Madu kiita minu Elsat ikka teiste ees ja ühe niisuguse waele roti kiitust pian mina oma tütre teutuseks. Minu Elsat piab üks koguni teine mees kiitma, aga mitte üks waele rentniku waene poja-lene. Kas sa mõistad nüüd?

Madis. Priidu, ma ütlen: Ära lobise! Seda ma ei pane mitte sugugi pahaks, et minu poeg sinu tütart kiidab, aga õige ei ole see mitte, et sa minu poega nii halwaks piab, et sa tema kiitust juba teutamiseks nimetad. Mina ei ole oma poega mitte põõsa alt leidnud ja ei taha ka mitte, et keegi teda põõsa taha püüab heita, nagu sina. Niisuguse loriga ära tule sina mind mitte seie narrima! Ma ütlen sulle suu sisse, et sinu Elsa üks mõistlik ja hea tütarlaps on, kümme kord mõistlikum, kui sina ise! Rahju, et su Reet nii wara ära juri, ta oleks sind

waus pidanud. Aga seda ära sina mitte looda, et minu poeg sinu wäimeheks saab. Kas ja nüüd kuuled?

Priidu. Wai nii, wana sarm! Sinul on siis tõeste mõte, et mina oma armsa lapse nälga nägema saadan? Ei, Madis, enne saadan ta Siberisse, kui sinu talule! Kas mõistad?

Madis. (tõstab jala ülesse) Näe, Priidu, enne kui sina minu jalale mitte juud ei anna, ei luba ma ka mitte, et Madu sinu wäimeheks saab. Kas ja nüüd aru said?

Priidu. Näe, Madis, kui ja kümme korda minu saapa kannale juud annad, siis ma alles luban, et minu Elsa sinu Madu peale waatab.

Madis. Kasi mu õuest wälja! Ja ma ütlen: Sull üks wingerpuks saab mängitud, mida ja oma elu aeg meeles piad! Jah, üks wingerpuks saab sulle mängitud, wana Met-saline!

Priidu. Ma ütlen sulle: Sa wõid oma wingerpuks Mõlbri Matsi karja poistele mängida, aga mitte mulle, sina wana sarm!

Madis. Kasi minema, ma äsfitan sulle
koerad peale, sina teutaja! Muri, Muri!
Tule seie, Muri! (koer tuleb) Võta kinni, Muri!
(võtab pingi) Ma lõõn sind pingiga, kui sa
mitte minema ei saa! (Priidu tahab pingist kinni
hõlata) Muri, sõõ ta ära! Võta kinni! (Madis
ajab Priidu minema, viskab pingiga järele).

Priidu. (teatri taga) Sarw, sarw! Wana
sarw=Madis!

Madis. Karju aga weel, sa ülejäänud!
Wai ta tuleb mind seie minu oma talu ukse
alla sõimama, niisugune hundi sõõt!

9. Etendus.

Madis ja Madu.

Madu. (tuleb wemmal seljas) Isa, isa mis
siin on? Ma lõõn? Kes see kurja tegija
oli? Ma kuulsin alla koplisse juba selle kära
ära.

Madis. Lase olla peale! Mull oli
siin Metsa Priiduga natuke jagelemist ees.
Tead isegi, mis mees ta on. Sa sina tahad
weel selle mehe tüdart minu minijaks teha!

Ära wäsitas kuraloom. Ma joon külma taari natuke peale. Oh sina wiimane risu! (ära)

Madu. Oh minu taewakene ja minu Elsa! Mis piab minu mõrshakesest sell wiisil saama? Ära lõpetawad wiimse lootuse! Jah, mis ma weel elan wõi olen. Ei lähe mulle jõõl ega jooel enam sisse. Elsa unes ja ilmsi ees, — aga ta jääb Metsale! Kroonu onu ütles küll: „Madu küll ma asjad tooni ajan!“ Aga mis tooni siin weel ajada on? Ta wõib oma kroonumehe tooniga weel täitsa pilli lõhki ajada. Ta näikse ka weel kaunis heaste waletama, nagu mitu teist wana kroonu onut. Mis mulle temast palju lootust on! Metsa Priidu wiskab ta wälja, kui ta oma tooniga tuleb.

10. Etendus.

Madu. Abram.

Abram. Strastui! Mis see on?
(Annab isa käest saadud Elsa kirja Madule).

Madu. (Lueb ja näikse naeratama) Kust sa selle kätte said?

Abram. Kust ma Plewna linna juures
Osman pasha kätte sain? Kust ma oma
lipu Türgi sõas kätte sain? Sa küsid weel
kusi ma kätte sain! Ma ütlesin sulle jo, et
ma mõne asja tooni ajan.

Madu. Kulla onu, ja oled osaw! Katsu
mind nüüd aidata. Ma annan sulle eluks
ajaks prii leiwa.

Abram. Ei ole tarwis! aga ma ajan
asja tooni. Aga nüüd pian ma find, su
sõnast finni. Sa piad kõik tegema, mis
ma nõuan. Kas piad oma sõna?

Madu. Pian küll! Kulla onu, ma
pean oma sõna!

Abram. Tobri! totshno tak! Sinu isa
on mind sinu wahiks pannud ja käskinud,
et ma find Elfast lahutan. Ma tahan aga
nii toimetada et sina ja wana Madis
minuga rahul, olete. Nüüd hakkab mäng!
(Tõsiselt) Madu! Nüüd lähed sina jala pealt
Metsa perele ja ütled, et sina Elsat enam
ei taha, waid ühe teise neiu omale naiseks
wõtad. Seda ütled sina wana Priidule.
Aga Elsale annad sina kawalalt jälle märku,

et ta homme õhtu alla koplisse minu jutule tuleb. Kas mõistad, Aadu?

Aadu. Mõistan mõistan onu! (aunab onule rõõmu pärast suud)

Abram. Mis ja nüüd mõllab, ega ma Elsa ei ole! Mine nüüd otse teeb Metsale ja tee, nagu ma seletasin!

Aadu. Lähen! Ma lendan, ma jooksen, kulla onu! (ära.)

Abram. Totshno tak! Aga Priidu, ma ütlen: Sa saad mu wingerpusi tundma! Jah, seda ma wõin ja ütlen selle peale: Horoshoo tohri, totshno tak! Kas dwa tri! (Läheb marssides ära. Wahe tekk langeb).

Teine näitus.

Mängimise toht: Metsa Priidu talu tuba, ilusaste sisse seatud.

1. Etendus.

Priidu; pärast Wiu.

Ma ütlesin juba ammugi ära: Ega minu Elsal palju pole tarwis ümber waadata. Kosilasi on iga sõrme otsas kaks tükki, wõta

siis kas jaksja wõi muud suurt härrat. Jah, nii ta ka nüüd on. See Madis Põder! Oh sina taewasene! Küll saawad meie küla rahwas ja wana Jõepära sarw filmad lahti kiskuma, kui nad kuulewad, missugune wäimees minule sülle sattunud! Piik sirge mees, nagu kuust, tats päris kohta Pärnu maal, rahapung nagu teiste jahu kott ja wedrudega wanger ja troška ja pritska tallis, mis sa weel tahad! Küll mu Elsa süda tunneb rõõmu siis! Aga nii moodi need tütarlapsed on. Wanemate sõna nad siis ei panne miksiks, kui neil mõni Jõepära Madu pähä tikkub. Kui ma nüüd isegi waatan, mis on Madu selle suure ja targa mehe wastu, kes nüüd Elsale kosja tuleb! waene kassike ja kirku rotike! Sa kudas see uus kosilane weel minu wasta lahke on: ikka papa ees, papa taha! Ütleb: Ei ma teie talu kohta ega warandust ei himusta, mull on, Jumalalle tänu, isegi kõike maa ilma wara ja rikust. Mu ülem püüdmine ja auu on teie Elsa, see taewa inglise. Ma kanaan teda kätte peal ja süles,

talbriku peal, suu juures! Süda, kui sa nüüd rõõmu ei tunne!

Wiiu. Tere, tere, armas Metsa onu!

Priidu. Tere, tere, armas Wiiu, armas küla tädi, kallid sõber! Sa oled just sell silma pilgul, kus minu rõõm otsata suur on. Kas sa mu tulewast wäimeest Madis Põtra Pärnu maalt, rikast kahe koha pärisperemest ka oled näinud?

Wiiu. Mis ei, mina ep talle seie poole teed juhatafin! Sinu Elsa õnn on ju minule väga tähtis olnud.

Priidu. Wat nii, nii, tädi! (Wõtab Wiiu ümber kinni, tahab tantsi keerutada).

Wiiu. Ja ma tahan nüüd ka asjad nii toimetada, et ta täieste sinu wäimeheks jääb. Eilegi alles küsis ta minu nõuu oma kotsja asja kohta ja ma ütlesin talle südame põhjust: jah, on hea!

Priidu. Kallis küla tädi! Minu kõige armsam sõber! Mu rõõm sinu üle on otsata suur (püüab Wiiule suud anda).

Wiiu. Mine ikka! Mis sa nüüd halbid!

Priidu. Sa tead, et rõõmus inimene

on 30 aastat ikka noorem. Ja, Wiiu, kui sa need asjad lu'ud nüüd joonele ajad, siis sa näed, et mis wõib tulla. Mina olen lestimees, Elsa wiitakse ära ja siis mis ma ütlen: üksi on aga ka igaw elada ja pere-naist on mull tarwis ja nii edasi ja sina oled mu meele järele — —

Wiiu. Noh, kes seda ära teab, aga mull on eest otja üks koguni teine lootus. Üks noorem mees, kui ka rendi peremees, on oma filma juba minu peale heitnud; ja kes teab, mis sest veel wälja tuleb!

Priidu. Wõi nii, tädi! Kas tohin siis ka teada, kes see noormees on?

Wiiu. Miks ei! See noorem mees on Jõepära Aadu.

Priidu. (Imestates ja rõõmuga) Kas tõsi? Wiiu tädi, kas tõsi? Waat seda meest ma sulle küll sowitan: See on sinu wääriline. Soowin tuhat kord õnne! (Sseendamisli). See on hea! Nüüd lähewad minu nõuud tooni. Nüüd ei lasse Elsa enam Aadut suudgi lahti teha. See lugu on just selle korral sündinud, kus rauud kõige soojem on. Elsa! Elsa!

Tule siäse! Tule siäse! Dh mina wiimane
õnne seen! Dh mu armas Wiiu! Dh sa
ilmamaa, oh sa Elsa, oh sa Madis Pöder!
Dh sa Pärnumaa! Dh sa wiimane nali!

2. Etendus.

Endised ja Elsa.

Priidu. Eljakenne, tütrekene, lillekene!
Meie õnn on otsata. Sina mõrsja, Aadu
peig.

Elsa. Ei, Aadu pole mitte minu peig!

Priidu. Ega ma seda ei ütelnud!
Kudas Aadu siis weel sinu peale wõib mõ-
telda! Waata siin on Aadu mõrsja! Waata,
Aadu wõtab Wiiu tädi ära! Ja Wiiu tädi,
ma ütlen: Aadu on auus mees ja waene ka
mitte, ja koolis on ta ka heaste käinud.
Sinul saab fullane põlw olema, armas Wiiu!
Ja siis saame meie suureks sõbraks weel
Aaduga ja Jõepära rahwaga. Ma kingin
sulle pulmadeks ilusa, kahe aastase härg
mullika.

Wiiu. Suur tänu, Priidu onu! See

on ikka hea asi, kui naabrid sõbruses elavad. Kudas siis! Mis Elsa neiu siis selle asja kohta ütleb?

Elsa. Mis ma ütlen? Mu rõõm on niisama suur, kui isa rõõmgi! Nadu on hea pois ja ma soovin talle südamest hea pere-naise.

Priidu. Oled ikka mu mõistlik ja tark laps. Waata, nii oled ja mu kulla terake! Ja Elsale, viimane raha kopikas, mis mu pungas on, see on sinu päralt, see läheb Bärnumaale. (mõtab Elsa ja Wilu ümbert finni ja keerutab ümber). Minul wanal mehel on aga uus elu sisse tulnud. Oh seda lusti ja rõõmu, mis ma omast Elsast, mu silma terakesest, weel omas wana põlwes näen. Head lapsed on ikka Jumala õnnistus!

3. Etendus.

Endised ja Abram. (Mufates, juudi moodi riietes, juudi habemega).

Abram. See on hea, äia papa, et Teie meel nii rõõmus on ja mina tahan

jelle eest ikka muret kanda, et ta ikka nii rõõmsaks peab jääma.

Wiiu. (Prillidule) Küll on ilus mees!

Priidu. Jah, tädi, jeda ta on! Ja waata ja oota, kuidas ta veel Elsa ümber libe ja usin on, nii et rõõm waadata.

Abram. Kes see naisterahwas siin on, wist mu armsa ja kalli mõrvoja tädi wõi onunaine?

Priidu. See on minu hea sõber ja tuttav, Wiiu, küla tädi, Jõepära noore peremehe mõrvoja.

Abram. Wäga hea! Siis on Teie meel ka kergem, äia papa, kui näete, et Teie tütar mitte üksi ei lähap kaugele maale mehele.

Priidu. Kui mull niisugune mees wäimeheks on, nagu Teie, siis ma oma Elsa kas wõi Ameerikasse saadaks.

Abram. Wäga hea! Ja minu Elsakene on sellega rahul? Kas olep, wõi ei olep?

Elsa. Miks ei ole? Ja pea asi on weel, et isa nii rahul on.

Priidu. Kanapojuke, miks ma nüüd

rahul ei ole. Aga mōrsja ja Wiu, nüüd minge Teie kõrwale, meil on kaheküsi siin wähe juttu ajada.

Abram. Nii ta olep! Head terwit, minu kallis ja kallake Elsa! Head terwit Wiu mōrsja! Küll Madis Pöder tulep jälle teie meelt rõõmustama.

Wiu. Nii, nii! Küll on mõistlik mees! Tule, Elsa!

Elsa. Head terwit, mu Põdrakene, mu peig! (Pöder wõtab Elsa ümbert kinni ja saadab ta tuast wälja. Priidu lööb käega wastu püüsa ja rõõmustab). Oh jeda ilu ja õnne! Oh ma õnne seen, oh ma kuulus äia papa! See on mees!

4. Etendus.

Priidu ja Abram.

Priidu. Wäimees, siin on tool! Istume maha ja ajame pulma jutu! Säh, siin on sinu koha paberid ja minu 1000 rubla, mis meie heile õhtu kauba finnituseks wastastiku üksteisele andsime. Mina niisugusid asju ei pruugi. Tulewal pühäl kuulutakse

Teie kirikus ülesse ja siis oleme sugulased, teie wäimees ja mina äia papa! Oh Põder, mu meel on hea! Teie olete wäga minu meele pärast!

Abram. Kui Teie ei soowip mitte kohtu ees seda kotsja kaupa kinnitop, siis mino wotab küll omad paberid takasi, aga Teie raha, 1000 rubla, mina ei tahap.

Priidu. Wõtke esimeseks kingituseks! See on Elsa nõela raha. Küll pärast tuleb enam.

Abram. (Juba hästi juudi murdes). Noh, kui äia pappa soowep, siis minu wotab. Aga äia pappa piab ennast minu üle wege rõõmustama. Seda mina utlep. Ja mina ei waleta. Jumala pärast, minu ei waletab.

Priidu. Seda ma ei usu ilmaski, et üks niisugune mees waletab, kellel kats päris kohta käes on ja minu koht saab wiimaks ka tema kätte.

Abram. Mii ep ta olep. Mina ei tahap muud medegi, kui teie armas Elsad ja see on minu kullahauk ja raha hunk.

Priidu. Oh minu kallid wäimees!

Teie teete mulle väga palju rõõmu. Mu naaber Jõepära Madis on mind oma pojaga väga palju pahandanud, aga nüüd läheb minu tütar mehele, tema poeg võtab naise ja ma ei pane seda wiha enam tähelegi.

Abram. See on wege oige äia papp. Mis ma šab wiha, mitte medegi; ei ole temal protsenti ega kasu, ei ole kopik ega rubla, ei ole tema peenike kaup ega ei ole tema ka illes Elsa! Teil olep wege suur oigus, äia papp.

Priidu. Kudas teie keel nii kange on, wäimees?

Abram. Äia papa, see tuleb sellest, et mina mitu woerast keelt reegib ja Pärnu maalt elap.

Priidu. Oh seda lusti ja rõõmu! See on mu uhkus, et mull nii sugune wäimees on, kes mitu keelt oskab ja maakeelt kangelst räägib, — see annab talle peenikese Saksa moodi ja see on minu meele pärast. Ja meie küla mehed ja naised saawad mind mu õnnega imeks panema.

Abram. Nii ep ta olep! Kui äiapapa soowip, minu reegib ka selge maa keel.

Priidu. Ei, ei wäimees, see keel on ilusam, sest ta on kange ja igamees kuuleb koge ära, et Teie palju teisa keeli oskate. Ja kes palju keeli oskab, sell on ka palju raha ja see on kõik kohad ära näinud.

Abram. Nii on küll eige! Minu olep ka palju näinud. Olep Weru ja Wiliandi ja Paide ja Baltiski ja keik laadad lebi keinud. Aga äiapapa, nüüd lähneb minu ära. Minu jälu olep kõrtsi juures, minu toob tema seie. Minu olep palju kraami wanteril. Kui tulep waras, siis tema wotap kraami ära ja minul olep kahju.

Priidu. Ja, jah! wäimees, ega uskuda ei wõi! Too hobu seie! Meil on ruumi külalalt ja wäimees puhkab siis mõni päew ja aiab Elsaga magust juttu. Siis tema sõidab kodu ja tuleb pulmades jälle seie. Ja siis on meie rõõm otsata suur. Ja Priidu tahab siis omad rahapaberid linnašt äratuua ja annab nemad wäimehe kätte.

Abram. Nii olep eige! Küll mino teeb, kudas minu äiapapale reemu teeb! (ära.)

5. Etendus.

Priidu. Priidu, sa tuline õnne seen! Kas sa nägid, missugune wäimees sull on! Oh seda pidu ja põlwe! Sa kui ilusaste ta Saksa moodi maakeelt räägib. See on imeks-panemise wäärt. Ma ütlen ikka: Tart mees on wäimeheks ikka teine tubak.

Priidu! hakka ka seda peenikest maakeelt rääkima! See piab wäimehe meele järele olema. Katsume järele, tema ütles: „Minu lähed kõrtsi manu, toop oma jälle ära. Mul olep kraami wanfris ja kui tuleb waras, tema wotap minu kraam ära!“ Keel on käes, Priidu! Nüüd kutsume Elsa seie poole! — Elsa! Elsa! Kas sinu ei kuulep, kui äiapapa heikap! Elsa, tulles ruttu mene poole!

Elsa. Mis isa soovib!

Priidu. Kus jäip küla tädi Wiin? Kas tema ei tulep seie? Minu tahab temale midagi reekima.

Elsa. Mis keelt nüüd isa räägib?

Priidu. Waatab, minu kallis Elsa! Pöder reegib niisugune kange maakeel ja see olep iles. Nüüd minu reegib ka niisugune maakeel ja see olep wäimehe meel hea. Ja Elsa, katsub sina ka seda keelt reegima, siis olep tema meel weel parem. Kas moistab Elsa reekima?

Elsa. Miks ei moistab, kui reegib isa seda keelt ja kui reegib Pöder seda keelt, siis reegib Elsa ka seda keelt, sest tema armastab ile wäga oma isa ja Pöder.

Priidu. Kus olep Wiiu? Tema peep ka seda keel reekima!

Elsa. Wiiu tädi leks era. Tema tahap oma peigmees Adu waatama.

Priidu. Olep wega hee! Elsa lehap nüüd oma peigmehele wastu ja toob temma seie, siis meie ajap ilest ja magust juttu.

Elsa. Küll minu lehep! Minu armastab wega oma Pöder. Minu lehep! (ära)

6. Etendus.

Priidu ja pärast Wiu.

Priidu. Nüüd olep keik hee! Elsa reegib, minu reegib, kui tulep Wiu, — Wiu reegib ka ja meie reegime siis pulmas keik ilesat kanget saksa moodugi maakeelt. Ja jeda olep minu tark weimees Madis Põder teinud. Oh reemu, oh lusti!

Wiu. (tuleb jookstes ja hinge maatudes)
Priidu, Priidu, armas kallis Priidu!

Priidu. Mis olep, mis sinu karjub nii?

Wiu. Jõepära Madis räägib veel praegu Põdraga.

Priidu. Kas tema sarw tohip reegeda! Minu wotap kapusta raud, wiskab kapusta raud tema jala peele!

Wiu. Priidu, Priidu, sinu wäimees ja Elsa peigmees on Juut! Päriskula Juut!

Priidu. Mis sino reegib? Kuis tema olep Juut? Tema reegib peenikest kange keelega, saksamoodi maakeelt? Tema olep rikas

peris koha peremees. Kes tohip ütelda: tema olep Juut!

Wiiu. Armas Priidu, mull on jula tõsi! Ta olewat küll ümber ristitud, aga muidu päris Juut. Mine kõrtsi juure waatama! Seal on tall suur kauba koorm peal ja müüb kaupa. Küsi Jõepära Madise käest! Tema ütles, kui ma seal juures seisin: „Müüd mull ei olep ni palju raha, aga kui minu wotab Metsa Priidu Elsa ära, siis olep mull palju raha, wega palju raha.“ Teised naerawad kui koerad ümberringi, muud kui Jõepära Madis wangutab aga pead.

Priidu. Jumala pärast, Wiiu ära heida minuga nalja! See on hirmus! Kus Elsa on!

Wiiu. Jäsa Pojake, Püha Waimuke, kudas ma siis niisugust jõledat nalja wõin heita! Elsa seisab tema juures ja ei lausu midagi, muud kui ütleb: „Poder, tulep meile, isa wotab!“

Priidu. See keel on küll peaaegu Juudi keele moodi. Jäsa ristike, kui see jutt tõeste õige on, Wiiu, mis mina siis teen?!

Wiiu. Kui sa mind ei usu, siis mine ometi vaatama!

Priidu. (Pool halebalt) Ei minu lehap! Ei, ei, minu ei lehep, see hebi teeks mind furnuks.

Wiiu. Kutsu Jõepära Madis seie, küll ta ära seletab.

Priidu. Madis! Ei, ei! See on waene rentnik.

Wiiu. Mis see Madise waesus sinusse puutub, kas sa selle pärast oma armsa Elsa lased maailma naeruks saada — Juudi emmasdaks, wat see oleks Metsa Priidule auuks? Jah?

Priidu. Mine palu Madist Jumala teeli, et ta seie tuleks! Oh mina õnnetu isa! Juudi kätte ei pia minu Elsa oma warandusega mitte saama. Ei ilmaski! Armas, kallis Wiiu, mine nüüd ja jookse ruttu! Armas Wiiu, aita! (Wiiu ära)

7. Etendus.

Priidu. Oh mina waene hing! Oh mina õnnetuse kott. Waata nüüd kus pee-

nife ja kange maakeel on! Nüüd hiritawad teised kui koerad. Jah ütles nüüd weel Priidu: Minul olep ilus weimees! Oh mina raha punga põletaja! Ja 1000 rubla on weel tema käes. Ja minu Elsa, ta on ka nii sõna kuulelik kui weike laps! Oh, oh, oh, mina waene mees! Anna nüüd tütar Juudi naiseks wõi kauta 1000 Rbl. kae raha ära! Oh, oh, oh, oleks mull nüüd mõni abimees olema. Jõepära Madisje wihastasin hiljuti ka weel enam ära ja mis tall wiga nüüd hiritada. Waat nüüd on sull wingerpuks käes! Jah, seda ma pian ütles, see on üks wingerpuks! Sumal Jõsa Sumala Poeg! Kus minu filmad ometi oliwad! Nüüd mine weel Jõepära Madisjega kõnelema! Kas mull teda tarwis oli! Wõtku pagan selle Põdra maa pealt ära! Ta waim mõistis ka nii libe olla, kui Juut kunagi! Kust minu sugune seda kurja ilma elu ja petust ometi nii wõib tunda ja kas ma niisugust saadana petust ometi wõisin wõimalikuks arwata! Oh, mina waene hing! Olen seie maani ligi 10,000 rubla

raha kogunud, ei võinud mind keegi ära petta, nüüd tuleb üks Juudi naru kael ja petab mind puu paljaks! Oh mina lamba pea! Tema ütleb: Keil minu teer, et eia= papa wega minust reemustab! „Reemusta“ nüüd, Priidu! Nüüd on sull „reem“ käes. Hõisjah, pulmad, Priidu! (Tambib jalgadega wasta pörandat). Hõisjah pulmad, Juudi pulmad! Ja kui Elsa tuleb wana isale pärast Juudi wantril külaliseks, weike Mooses ja Abram ja Sisak kaajas! Wat siis! Oh mina jamps! Ma annaks oma Elsa sellesama korraga Jõepära Madule, kui see võimalik oleks. Ja sellel wiisrajalal pidi ka häda käes olema, wanat tüdrukut Wiut kosida. Häbi niisuguse poeglapse pärast! Kas ta ei oleks võinud mind ikka wcel meelitada?!

8. Etendus.

Madis ja Priidu.

(Mõlemad wõeraastawad. Ei lausu eslotsa midagi. Aega mööda hakkawad juttu tegema).

Madis. Tere, Priidu, ka!

Priidu. Jumaleme Madis.

Madis. Ilmake näis, kaunis hea olema.

Priidu. Andku Jumal, heinad maas, ehk saaks nad pea kätte.

Madis. Ehk saaks kätte — (Kõnnitab ümber).

Priidu. Madis!

Madis. Jah!

Priidu. Kas sa jeda Värnu meest Madis Põtra tunned, kes praegu kõrtsi juures piab kaupa müüma?

Madis. Miks ei tunne? See on ju Juut. Ta päris nimi olla Mooses Hersch.

Priidu. (Lööb käed kofku). Jumal Issa Jumala Pojuse! — Mooses Hersch! Kust sina teda tunned?

Madis. Juuti ei tunne nüüd inimene ära! Ütles isegi tõine: Maakeeli nimi olep mull Madis Põder, aga saksa nimi olep Mooses Hersch. Minu saab rikka naisu, siis minu ostab enam kauba. Kui minu ei saa naisu, siis minul on 1000 rubli taskus.

Priidu. Oh, oh, oh, kuidas on minul ometi see karistus peale pantud!

Madis. Juba ma kuulsin: Sina olla temale 1000 rubla käeraha annud ja pühapäew pidada tema Eljaga juba kirikus maha kuulutatud saama.

Priidu. Oh, et see kõik õige on! Mind on petetud, poolemees! Hirmus! kombel petetud. Mu Eljast pidi mu wanaduse tugi saama ja nüüd piab ta ühe kauba Juudiga laulatatud saama! Oh! mu süda lõhkeb, kui ma selle peale mõtlen.

Madis. Lastega on küll sagedaste meele haigust. Minu Madul on ka imelik mõte päha tulnud, — tahab wana küla tädit Wiit ära wõtta! Küll noomin ja pahan-dan, aga ei aita midagi. Mul oli küll hea nõumees, üks wana soldat. See on nüüd ka kolmest päewast saadik kadunud. Mis ta seal weel tegi; ta nägi ära, et ühesi nõuu ei aitanud ja pani siis putkama! Oh poolemees, wanematel on lastega küll suur mure ja meele haigus!

Priidu. (Langeb nuttes Madise kaela.) Uuu, uuu, uhuuu! Armas Madis mu süda lähleb lõhki — uuuuu — uhuuuu!

Madis. (Nutab ka) Uhuuu! Priidu, armas poolemees, armas naber, — uhuuu!

Priidu. Minu süüd kõik! Uhuuu! Jumalukene! Oleks ma oma Elsa sinu Nadule annud — uhuuu, ui, ui, uhuuuu! Nüüd oleks meil ilusad rahulised pulmad olnud — uhuuuu, ui, ui, ui, uhuuuuu! Ja sinu Nadu on mõistlik pois ja oli Elsa meele järele! Uhuuuuu!

Madis. Uhuuu! ui, ui, uhuu! Ja Nadu armastas wäga südamest ja sügawast sinu Elsat — ja nüüd Wiu — uhuuuuu!

Priidu }
Madis } (nutawad waljuste) Uuuu, uuu, uhuuu!

Priidu. Madis, ära nuta enam!

Madis. Miks ma ei piaks nutma! Noorel agaral pojalt wana tüdruk mõrsjaks! Uhuuu!

Priidu. Ja minul Suut wäimees. . .

Priidu }
Madis } Uhuuu! uhuuuuu!

Madis. Lepime ära!

Priidu. Madis, seda ma tahan süda-

mest teha! — Meie lubasime oma jalgadelle suud anda! Uhuuu, ui, ui, uhuuu!

Madis. Ära seda ilma aegu tehkem, see oli jo naeru väärt nõuudmine!

Priidu. Ei, see piab tehtud saama, meie naeru väärilised nõuudmised piavad ka meie naeruks täidetud saama! Anna jalake meie, Madis! (Priidu võtab Madise jala sinni ja annab suud).

Madis. (Tahab Priidu jalga sinni võtta).

Priidu. Ei, Madis, lase ma võtan mudase saapa maha.

Madis. Ei, lase olla, Priidu! Mu karistus piab niisama suur olema, kui mu narvilane nõudmine! (Annab Priidu saapale suud).

Priidu. Mu süda on kümme naela kergemaks läinud!

Madis. Minu oma kõige vähemast katkestusest naela.

(Mõlemad pühivad silmi.)

Priidu. (nutab nuesti) Kudas meie mõlemat karjas käisime ja sõbrad olime, ning nüüd pidi meie vahel niisugune tüli olema!

Madis. Ära nüüd nuta enam, Priidu!

See teeb ilmaaegu südamet haledaks! Katsume nüüd oma õnnetust rahulikult meelel ära kanda!

Priidu. Jah, Madis, seda olemet meie ise tahtnud. Aga ehk aitab meid veel siiski Jumal! Ega meie ometi nii ülearu õnnetumad ei wõi olla! — Oh sina, (tambib jalgabega) sina pool hullu, sina Juut Mooses! Sina maja õnne rikkuja! Sinna jahkerdaja Juut!

Madis. (Mütsamuti) Oh sina Wiiu, sina wana tüdruk! Sina Madu tädi, aga mitte Madu mõrsja!

9. Etendus.

Endised. Abram ja Eisa.

Abram. (suur last laental) Kui mine itleb, et minu eiapapal olep suur reem minu perest, siis peep temal ka suur reem olema!

Eisa. Olep küll! Waatab Jõepära onu olep ka tulnud!

Abram. Miks ei tulep, kui kuulep, et on pulm ja naaber paneb ileja neie rikkale mehele. Mine itleb; Peep olema terwe

kiilas suur reem, kui Madis Pöder tantsip oma ileša noorikuga pulma tantsi ja eia-papa annab Pödrale ileša punase paberi raha üks tuhat ja veel üks tuhat ja veel kaks tuhat ja mitu tuhat!

Priidu. Päris juut! Oh minu Jumal! — Kuule Elsa, sina oled veel natuke noor mehele minemiseks. Jäta edasi poole! Ja, Pöder, mis Teie arvate, kui meie teeme pulma kaup tagasi. Tulge mõne aasta pärast, siis on Elsa wanem ja mõistlikum.

Pöder (= Abram). Mis tema itleb: Kas minu ei teap, et Elsa on iles neie ja on rikkas neie ja et eiapapa on annud üks tuhad rublat kae raha ja on ütelnud: linnast tulep veel wege palju paberi raha jerele.

Madis. See on ikka paljas lubamine, auus kossilane. Kes nii wara kõiſ raha kätte annab? Ja Elsa ise ehk ei taha ka nii wara mehele minna ja isa kodust kaugele ära lahkuda?

Pöder. Mis tema reegib, weeras mees? Kas olep Elsa tema tütri woi olep see iles raha tema raha, mis eiapapa meile andma? He?

Priidu. Minu armates ei saa meie kaubast küll midagi, Põdra jaoks. Elsa ei taha mind wana meest mitte üksi jätta ja ära kaugele maale minna. Els ole nii, armas Elsa?

Põder. Kui elep nii, siis elep nii. Ega minu ei woi Elsa wegeſe wottap. Aga kui Elsa minu armastap, siis minu wottap Elsa. Noh, hee kill! Mis itleb Elsa? Kas tulep minu naſeſeks?

Elsa. Tulep kill, armas peigmees, ega minu isa ometi nii halastamata ei woi olla, et ta mind wanaks tidrefus jetaſ. Kill on iles olla iles kauba jaoks naene!

Põder. Noh, mis itleb nuud eiepapa! Minu arwab, kui papa on kord lubanud ja its 1000 rublat kääraha annud, siis elep kaub walmis. Weeras mees waatab, kudas oma titrifuga korda saab. Ja waatap eiepapa! Siin olep kingitus (wõtub lastist asju) Its ilis piip, its iles kacla retik? Kas ei elep iles? (annab Priidu kätte, ſee waatab asju ja wiſkab ſülitates nurka. Põder wõtub hulga liht ſitſi riidet wälja, annab Elsa kätte.) Waatab, minu armas Elsa,

minu magus morsja! Siin olep üks ilefond, siin elep weel üks ilefond, ja siin elep weel üks ilefond! Kas pele iles! Mi, wai?

Elša. Minu tenap wege! Kill olep iles

Priidu. Elša. ära räägi seda Juudi teelt! Madis Pöder on Juut. Rahju, et ma seda mitte ennemast ei teadnud, — ma oleks ta uuest wälja wiskanud.

Madis. Jah, see on õige, naaber!

Pöder. Mis elep eige, kila mees? Kas Juut ei ele peenekene mees? Mi, wai? Kas mine keskis Juudi wottap omale weimeheks. Sles kill, kui teie ei tahap Juuti weimeheks, siis wetab mine see 1000 rubli era ja nouap weel enam rublit kahju tasumiseks.

Elša. Ära kardap, Pöder! Minu olep minu morsja!

Pöder. Noh, itle, mis minu siis kardap! Kas on see kilemees minu isa woi on minu eiapapa, sine isa ja papa. Wat, Elša, kui sine selle ilefonna omale selga tombap, (paneb riide Elša ümber) siis meie leheme kenda ja minu laulap: (Laulab)

„Lehep minnu illes megede peele
 „Tuule erna ehhu peel,
 „Waatab minu alla pellsu peele
 „Ille lille kleitide;
 „Waatab mine, kudes jegi plagab
 „Lebe illesa metaste
 „Siab minu illesa jegede poole:
 „Illes olep papamaa!”

Priidu. Sina püsti Juut, anna minu raha seie ja mine ära. Oma last ma sinu lätte ei anna!

Põder. Mis itleb eiepapa? Kudes minu woib kallis raha ja illes tidrek anda tagese? Kas minu elep siis messjuge?

Priidu. Anna siis oma päris koha paberid seie?

Põder. Ai mer wai? Mes olep peris koha paber? Eiepapa wots peris koha paber eile ere. Kas eiepapa mine reewib? Annap tema minu paber, minu annap tema üks 1000 rubla lätte.

Priidu. Ta on püsti walelik. Pool hullu! (Ise endamisi) Oh, oleks Aadu nüüd siin, ma langeks ta ette põlwili maha ja

patuks tahe käega Elsat talle perenaiseks.
 Oh mina loss! Oh mina toter!

P der. Minu lehep s lu waatama.
 Kui tulep tagasi, siis minu palup weel iks
 1000 rubli ja siis mina lehep ere, muidu
 minu wotap Elsa ja k  tuhat rubli ja eie-
 papa talu ka. Alles Elsa, jeep seni terweks!
 Kill minu sinu wotap! ( ra)

Madis. See on püsti Juut ja hull Juut!

Priidu. Päris püsti hull! Elsa, kas
 sull ei ole armu heitmist minu wana mehe
 peale! Tahad ja tõeste ühe kauba Juudiga
  ra minna?

Elsa. Mina armastan teda. Sina
 ei lubanud mind mitte Jõepära Nadule
 minna ja nüüd lubasid mind P drale ja
 nüüd ma ka lähen. See on teine asi, kui
 P der ise mind enam ei taha, ehk kui ja
 mind tagasi ostab.

Priidu. Sina Juudi nägu! Kas see on
 su tänu, et ma sind üllesse kaswatafin!

Elsa. J a elep minud Juudile soowi-
 tanud ja nuid mine ka Juudile lehep.

10. Etendus.

Endised. Madu. Kadri. Wiu ja Põder.

Elsa. Waata, pidulised tulewad ka juba!

Priidu. Nüüd läheb asi alles hukka!
 Jumal peasta mind nüüd seekord weel ära!
 Oleks ma ennem ära läinud!

Kadri. Meie kuuleme, et Priidu oma Elsa koguni rikkale Pärnu maa mehele naiseks anda. Tuleme ka õnne soovima.

Madu. Soovin palju ja suurt õnne!

Wiu. Mina soovin ka palju head ja pikka iga: Olgu mees Juut wõi fant, ta on ikka mees — ja peaaigi — Elsa armastab südamest oma meest.

Priidu. Ei, ei, nabri rahwas! Minge tagasi, meie asi ei ole weel selge! Siin on üks eksitus.

Põder. Kudes teme itlep: siin olep eksitus? Ei olep eksitus. Minu on saanud üks 1000 kese raha ja Elsa olep minu. Mi wai eiepapa, miks tema waletap?! Woi kui

tema ei taha anda Elsa, siis leheb mine selle
iks 1000 ruble ileja rahaga minema.

Madis. Kas ja siis sugugi ei häbene,
niisugust tempu mängida? Võta 10 rubla
waewa palka ja mine ära!

Pöder. Mine jeepp seie. — Ehk eiepapa!
Olge tehtud, kui teie annap Elsa sellele noore
mehele, mis siin on, siis minu lehep ära.

Priidu. Kas tõsi? Hea mees, küll
annan, aga sellel on ju ise mõrsja.

Pöder. He kill! Kule iles mõrsja,
Wiiu tädi, kas tema tuleb minele, kui mina
annap talle kii ileja asja, mis on tarwis,
ilekond ja sers ja saabas ja ratas ja kii,
mis on iles ja kallis.

Wiiu. Miks ma siis ei tule! Madu
ongi mulle üle liiga noor!

Priidu. Jumal õnnistagu teid, auus
Pöder ja armas Wiiu! Mina annan teile
omalt poolt veel hea kaasande.

Pöder. Kas neep nuid Metja pira-
mees, et Juut on ka auus mees, tema ei wotap
mitte teise mehe mõrsjat, mite ileja suure
raha eestki era, (Annab raha tagasi). Siin olep

sinu üks tuhat rubli! Ja nuid minu neitab, kes minu olep. (Tõmbab habeme suust ja viskab kune maha, — endine Abram Andreiwiitsh walmis). Strastui brat! (Suur imestellemine). Waata, Metsa Priidu, see eli minu mäng! Madu ja Elsa ja Wiu teadsiwad seda küll, aga teised mitte. Kas sa oled mu peale wihane?

Priidu Jumal Issa Jumala Pojake! See on ju soldat Abram!

Abram., Jah, see ma olen! Ma teadfin et teie lapsed üks teisi arinastawad ja teil ilma aegu wiha üks teise wahel oli, selle pärast näitasin ma oma osawust.

Priidu. Tuhanda wõrra maksan ma su waewa ära! Elu otsani saan ma sulle armu leiba andma.

Madis. Ei, seda annan mina!

Elsa. Ja mina ka!

Abram. Tehke ots peale! Mis saab siis nüüd Elsast ja Madust?

Priidu } Üks paar ja veel kord: Üks
Madis } paar! Üks ilus paar!

Kadri. Oh sa taewake, seda õnne ja asja! Mull saab nüüd üle ilma ilus minija.

(Senni on Madu Eljale liginenud ja rõõmu näu all talle lätt annud j. n. e.)

A b r a m. (võtab Vilu lätt pidi kinni ja toob ette poole). Sellega ma oma tüki nii hästi mängisin ja ütelve nüüd mis siis meist saab?

E l s a } Üks paar! Üks ilus kroonu paar!
M a d u }

A b r a m. Totshno taks! Spasfibo! Wot tebe ras! Rahed pulmad! Dischen harascho!

M a d i s } (Üks teise ümbert kinni võttes).

Priidu } Kolm paari! Suur rõõm!

Hõissa pulmad! Elagu pruutpaarid ja elagu — kroonu onu!

H. Laakmanni kuluga Tartus trükitud
ja igas raamatupoes saada:

Jõulu kingitused. Lustlik naljamäng. Pär-
mann. Hind 15 kop.

Kiwi-linad ehk wangitornist taewa. Stein.
Hind 20 kop.

Kodukäija. Lustimäng. Winter.
Hind 20 kop.

Leppimine surmas ehk kurb lugu kahe
wenna wahel. Hermann. Hind 18 kop.

Pinnas ja maal. Lustimäng kolmes järgus.
Hermann. Hind 30 kop.

Oksjon! Lugu waese rahwa elust. Hermann.
Hind 20 kop.

Döwacht. Naljamäng ühes näituses. Jung.
Hind 20 kop.

Üks eksinud inimene, näitlik pilt elust.
J. Lill. Hind 15 kop.

Kadri. Lustmäng ühes waatuses. Joh.
Mäemees. Hind 20 kop.

Kolmewõrdsed pulmad. Naljamäng kahe
waatuses. A. Kuusik. Hind 20 kop.

Mujuni kosjakaup ehk Naene oheliku otsas.
Kentsakas-hull näitemäng ühes waatuses.
Hind 15 kop.

Hall mantel ehk bürgermeistri apardus.
Naljamäng ühes waatuses. Joh. Mäemees.
Hind 20 kop.

Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 1	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 2	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 3	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 4	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 5	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 6	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 7	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 8	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 9	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 10	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 11	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 12	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 13	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 14	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 15	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 16	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 17	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 18	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 19	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 20	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 21	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 22	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 23	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 24	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 25	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 26	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 27	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 28	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 29	1870
Die Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 30	1870